

Fri for Mobberi

Inspirerende praksis i daginstitutioner

I marts 2024 udkom en helt ny undersøgelse om brugen af Fri for Mobberi. I denne pixiudgave kan du læse de vigtigste pointer fra undersøgelsen, og du finder en masse konkrete eksempler på, hvordan de adspurgte institutioner bruger Fri for Mobberi til blandt andet at styrke relationerne og forståelsen for hinanden i børnefællesskabet.

Om undersøgelsen

Undersøgelsen *Fri for Mobberi i daginstitutioner: En kvalitativ analyse af inspirerende pædagogisk praksis (marts 2024)* er baseret på interviews og deltagerobservationer i 11 daginstitutioner, som arbejder med Fri for Mobberi.

Formålet er at blive klogere på, hvordan de 11 institutioner arbejder med Fri for Mobberi – og at synliggøre de gode praksiseksempler til inspiration for andre.

Undersøgelsen har især fokus på positive erfaringer i forhold til børns trivsel, deltagelse og fællesskaber – ikke mindst for børn i udsatte positioner. Institutionerne i undersøgelsen ligger derfor i områder, hvor der for de flestes vedkommende er en relativ høj andel af familier, som er socioøkonomisk udfordret.

Om forskeren

Lone Svinth er lektor og ph.d. i pædagogisk psykologi ved DPU på Aarhus Universitet. Hun forsker blandt andet i små børns medbestemmelse og fællesskaber.

Stor forskel på, hvordan der arbejdes med Fri for Mobberi

I undersøgelsen har Lone Svinth identificeret tre forskellige måder at arbejde med Fri for Mobberi på:

1. PLANLAGT AKTIVITET

Fri for Mobberi bruges som en planlagt pædagogisk aktivitet, hvor en større eller mindre gruppe børn samles om fx at synge, tale om samtaletavler og plakater eller give hinanden massage.

2. SPONTAN OPSTÅET OPMÆRKSOMHED

Fri for Mobberi som en faglig opmærksomhed, der bruges spontant, når der fx opstår konflikt eller mulighed for at understøtte samhørigheden mellem børnene.

3. GRUNDLÆGGENDE VÆRDI

Fri for Mobberi gennemsyrrer pædagogikken, som i større eller mindre grad kan kobles til Fri for Mobberis fire grundværdier: Tolerance, respekt, omsorg og mod.

Ifølge Lone Svinth er det mest givende for børnene, når værdierne fra Fri for Mobberi, nemlig omsorg, tolerance, respekt og mod, gennemsyrrer pædagogikken i institutionerne.

Eksempler på inspirerende arbejde med Fri for Mobberi

Undersøgelsen er fyldt med inspirerende eksempler fra det pædagogiske arbejde med Fri for Mobberi i de 11 institutioner. Fælles for eksemplerne er, at de på forskellig vis giver indblik i, hvordan institutionerne understøtter børnenes trivsel, deltagelse og fællesskaber gennem arbejdet med Fri for Mobberi. De gode eksempler er inddelt i seks forskellige temaer, og du kan se udvalgte eksempler på de kommende sider. Vi håber, de giver ny inspiration til dit og dine kollegaers videre arbejde med Fri for Mobberi.

Børns medbestemmelse

Undersøgelsen viser, at arbejdet med Fri for Mobberi og værdierne tolerance og respekt åbner for børns erfaringer med medbestemmelse. Særligt for børn i udsatte positioner er medbestemmelse uhyre vigtigt, men desværre sker det ofte, at disse børn har mindre medbestemmelse end andre børn.

En leder fortæller dog, hvordan det at være åben over for barnets perspektiv og interesser kan være en vigtig brik, når trivslen er udfordret:

Vi har en dreng i børnehaven, der hedder Villads og som tidligere dimsede rundt hele tiden, konstant i gang med at undersøge og udforske al ting. Personalet blev mere og mere bekymret for ham, for han kunne ikke finde ro og fordybe sig i de kreative aktiviteter, som de sætter i gang på stuen. Jeg spurgte dem på et personalemøde, hvordan det mon ville være for Villads at gå i "DTU-børnehave"? De kiggede på hinanden og greb straks ideen. I dagene efter lavede de et computerværksted i børnehaven, med forskellige computerdele og andre tekniske apparater, en disk og penge. Villads blev selvfølgelig udnævnt til supermekaniker og børnene kom med alt muligt, som skulle repareres. Med et fik personalet og de andre børn øje på alt det han kunne, hans engagement og ressourcer. Stemningen omkring Villads vendte fuldstændig, sikke en forskel det gjorde, at han ikke længere skulle presses ind i en kasse, der på ingen måde passede til ham.

Leder, s. 33 i undersøgelsen

Børnesyn og åbenhed for børns perspektiver

Arbejdet med Fri for Mobberi er også med til at understøtte de voksnes fokus på børnesynet. Når de voksne, som i situationen nedenfor, åbner sig for barnets situation og perspektiv og skaber inkluderende samspil, træder barnets ressourcer, intentioner og initiativer tydeligere frem.

For 1½ år siden fik vi en dreng i børnehaven, som kom fra en anden institution, han havde det megasvært, han slog, spyttede og sparkede. Han havde ikke nogen venner. Vi var aldrig i tvivl om, at dette handlede om synet på ham og miljøet. Vores fokus var bl.a. på at lave små grupper og på hvornår der var lys i hans øjne. Han ville rigtig gerne være hjælper, så vi sørgede for hele tiden at kaste et positivt lys på ham, når han fx hjalp med at dække bord eller skære frugt. De andre børn begyndte at spørge, "må vi også skære frugt med Aadil"? Han og de andre børn fik gradvist flere og flere positive erfaringer med hinanden. FfM indgik i arbejdet med et kognitivt fokus, der handlede om at reflektere og italesætte, hvad er det jeg ser og føler. En dag sagde han til mig: "I min gamle børnehave havde vi nogle grønne kasser, som vi kunne bygge med, det har vi ikke her, men her har jeg en ven".

Pædagog, s. 35 i undersøgelsen

Børns fællesskaber

Fri for Mobberi handler i høj grad om at understøtte børns fællesskaber, og institutionerne fortæller, hvordan børnene på de stuer, der arbejder med Fri for Mobberi, er blevet bedre til at hjælpe og trøste hinanden.

Det er tydeligt for mig efter så mange år med FfM, at den gruppe af børn som jeg arbejder med, ser hinanden mere klart og på en bedre måde. De er ikke så fremmedgjorte overfor hinanden, konflikterne er færre. Også mine kollegaer siger, at de er meget bedre ved hinanden på legepladsen, de kan lege sammen på kryds og tværs.

Pædagog, s. 37 i undersøgelsen

Vi talte i FfM om hvad man kan gøre, hvis der er en, der har slået sig. Det udviklede sig til, at børnene bagefter på stuen legede lægeleg, hvor børnene havde skiftende roller. Det er sjovt at se, hvordan temaer fra FfM bliver båret med ind i en fælles leg.

Pædagog, s. 37 i undersøgelsen

Børns konflikter

Fri for Mobberi kan have betydning for, hvordan de voksne håndterer konflikter mellem børnene. I undersøgelsen fortæller institutionerne blandt andet, at arbejdet med Fri for Mobberi understøtter en åbenhed overfor børnene blandt de voksne, og at det hjælper børnene med at få øje på andre børns perspektiver i svære situationer.

Jeg oplever, at det er nemmere at løse konflikter mellem børn, både fordi de har lært at sætte ord på hvad de føler og oplever, men også fordi vi fx med samtaletavlerne stille og roligt har kunne tale om svære situationer og hvordan man kan løse dem. Selvfølgelig forventer jeg ikke, at børn med et slag kan regulere deres egne følelser, men det hjælper meget, at vi i konfliktsituationerne kan trække lidt af dramaet ud. Vores fokus er jo ikke på skyld og skam i situationen, men på at italesætte børnenes oplevelser og følelser, det tror jeg også hjælper dem.

Pædagog, s. 41 i undersøgelsen

Jeg vil hævde, at der er potentielle konflikter, der ikke udvikler sig, fordi børnene bliver mere tolerante overfor hinanden, FfM hjælper med til at løfte børnenes oplevelser af hinanden, de forstår nemmere, at der ikke ligger en negativ intention bag en potentiel konfliktsituation. Forleden var der en pige (Celine), der i garderoben ramte en anden pige (Amanda) i hovedet med sit jakkeærme. Amanda blev selvfølgelig forskrækket, men det udviklede sig ikke videre, for som hun sagde: ”jeg kan se, at du bare prøver at få jakken på”.

Pædagog, s. 42 i undersøgelsen

Små og store Bamsevenner

Bamsevenner er en fælles positiv reference for børnene. Bamseven ses som et kulturelt værktøj og som bærer af de værdier og sociale normer, som det pædagogiske personale gerne vil understøtte hos børnene.

Den kan virkelig samle en børnegruppe. Nogle dage er bamseven ked af det, han hænger måske med hovedet til samling. Det åbner for en snak om hvordan vi kan hjælpe ham. Hvad kan vi gøre? I de situationer er det børnenes forslag og ideer, som fx at alle børn skal give ham et kram, som ender med at blive udslagsgivende. Børnene erfarer, at deres bidrag er vigtige, at deres viden og forslag gør en forskel, det betyder bare så meget. Efterfølgende kan jeg se, at børnene trækker på erfaringerne fra disse seancer i deres egen leg fx ved at italesætte deres egne følelser "nu blev jeg ked af det".

Pædagog, s. 25 i undersøgelsen

For mig gør den store bamseven mange ting meget nemmere, for jeg har bare lettere børnenes opmærksomhed, når jeg sidder med den.

Pædagog, s. 25 i undersøgelsen

Institutionerne har også gode erfaringer med at bruge Bamseven i overgangen fra vuggestue til børnehave. Bamseven bruges blandt andet til at "gå i forvejen" ned på den nye stue. Hos en af institutionerne sker det konkret, når barnet er med til at flytte sin egen lille Bamseven, dagen før barnet selv starter i børnehaven (s. 26-27).

Massage og berøring

Det pædagogiske personale fortæller i undersøgelsen, at Fri for Mobberi-massage og -berøring kan gøre børnene mere opmærksomme på deres egne kropslige udfoldelser. Det giver dem også mod til at rumme og håndtere følelsesmæssige og kropslige udfordringer.

Hos os er massagen et hit, jeg oplever, at den fx hjælper børn, der har meget uro i kroppen.

Pædagog, s. 28 i undersøgelsen

Hos os bruger vi bl.a. bolde, pensler og fjer i massagestunderne. Vi havde en pige (Aysa) som reagerede ret voldsomt, hvis der var nogen, der kom til at skubbe til hende, eller på anden måde kom hende for nær. Vi ville gerne gøre Aysa mere tryk og forsøgte langsomt med lidt massage. Gradvis blev hun mere og mere komfortabel med berøringen og hun fik også styrket nogle af sine relationer gennem disse positive erfaringer med berøring. Konkret betyder det, at Aysa i dag opsøger lege med børn, som hun ikke tidligere har været særlig meget sammen med.

Pædagog, s. 29 i undersøgelsen

De bliver mere dus med hinanden og har også nemmere ved at trøste en kammerat, hvis han eller hun er ked af det. Her forleden var der en af pigerne, som under frokosten sad og aede sidekammeraten på ryggen, det tror jeg hang sammen med, at de gennem massagen får en større kropslig kontakt til hinanden. Det giver bare en større tillid mellem børnene.

Pædagog, s. 30 i undersøgelsen

Fri for Mobberi smitter også af på de voksnes samarbejde

Arbejdet med Fri for Mobberi har ikke kun betydning for børnene i de adspurgte institutioner. Det kan også gøre en positiv forskel for fagpersonerne, som bl.a. fortæller om bedre samarbejde og større trykthed og tillid blandt kollegaerne.

Det at have FfM i huset har hjulpet os personaler til at blive bedre til at hjælpe hinanden og måske også at være mere overbærende. Vi ved godt, at vi har forskellige tilgange og ressourcer, og at nogen fx er mere trygge i at improvisere og udvikle det pædagogiske arbejde end andre – og at det er ok.

Pædagog, s. 47 i undersøgelsen

Vi er rigtig gode hos os til at se FfM som en hjælpende hånd i hverdagen. Det er ikke et projekt, som vi skal sætte hak ved, men noget der kan gøre hverdagen og det pædagogiske arbejde nemmere, hvis man tager det til sig. Jeg har ikke været på kursus i FfM, jeg har taget det til mig, fordi min kollega på stuen arbejdede med det, og fordi jeg synes det er vildt sjovt at arbejde med. Vi inspirerer hinanden på stuen til at videreudvikle vores arbejde. I stedet for fx at sidde og tegne Spiderman er det bamsevenner, vi hygger os med at tegne, det giver anledning til mange dialoger.

Vi kan godt forstå, at der er institutioner, der ikke orker endnu en vinkel på det pædagogiske arbejde. Der er TOPI, individuelle læreplaner, videreuddannelse, udfordrende børnegrupper og dårlige normeringer. Så kan man godt tænke: "Suk skal vi nu noget nyt igen". Vi har opdaget glæden ved at arbejde med FfM, så vi er et andet sted. Vi har en fælles lyst og fokus på, at vi gerne vil udvikle vores praksis, og så tænker jeg personligt, at hvis jeg med mit arbejde kan være med til at forhindre, at et barn bliver mobbet, så er det i sig selv det hele værd.

Pædagog, s. 48 i undersøgelsen

Vi prøver at have en mere legende og impulsiv tilgang blandt os voksne på stuen. Nogle gange laver vi impulsivt en slags rollespil, så børnene kan se, hvordan vi løser situationer eller uoverensstemmelser. Det synes børnene er vældig sjovt, og det er i høj grad noget, der fanger deres opmærksomhed. Det løfter bare stemningen på stuen, og for os betyder det rigtig meget, at FfM er drevet af vores eget engagement. Det er ikke noget, der er blevet proppet ned i halsen på os ude fra.

Pædagog, s. 49 i undersøgelsen

